

1601-ben a jezsuita Luis de Guzman jeles elődje, Xavéri Ferenc atya véleményét erősíti meg. Guzmannak – aki nagy lelkesedéssel vizsgálta a japán kultúrát – „A Jézus Társaság Atyái által végrehajtott missziók története” című művében ezt olvashatjuk:

A japánok nyelve nagyon méltóságteljes és gazdag. Nagyon sok dologban előnyösebb a használata, mint a görög és a latin: gazdagságára jellemző, hogy több szavuk is van egyazon dologra. (...)

A japánok oly nagyra tartják a becsületet (...), hogy iszonyodnak a lopástól és a szerencsejátéktól, és a becsület megőrzése érdekében az utódok (...) engedelmeskednek szüleiknek, a szolgák és a vazallusok pedig uraiknak; őrzik hitüket, és betartják a barátaiknak adott szavaikat, egymással szemben pedig figyelmesek és udvariasak.¹⁴²

RÖVID RÉSZLET FRANCISCO PASIO TOLLÁBÓL: TOKUGAVA IEJASZU

Tojotomi Hidejosi halálát követően az ún. „öt öreg” tanácsa irányította a japán politikát. Köztük is az első számú Tojotomi legerősebb hűbérese, Tokugava Iejaszu volt. 1598-ban a jezsuita Francisco Pasio a következőket írja róla:

[Tokugava Iejaszu] feudális nagyr, aki nyolc hatalmas földbirtokkal bír az ország Kantónak nevezett részén. Ő Japán legbefolyásosabb ura, aki bátran kiáll a csatamezőre is. Nemes ember, aki élvezi népe maximális bizalmát.¹⁴³

ANTONIO DE MORGÁ: TOKUGAVA IEJASZU

1600. október 21-én a Minó tartománybeli Szekigaharánál vívták meg a japán történelem leghíresebb csatáját. Tokugava Iejaszu döntő győzelmet aratott az ellene szövetséző Isida Micunari és szövetségesei felett. A szekigaharai

¹⁴² Luis de Guzman: *Historia de las Misiones que han hecho Religiosos de la Compañía de Jesús*. Alcalá, 1601. 392. Biblioteca Nacional de España. Impreso. R-33058.

¹⁴³ *Informe Anual de Francisco Pasio sobre Japón (1598)* por Matszuda Kiicsi. A forrást közli: Takizava, Oszami: *El conocimiento que sobre el Japón tenían los europeos en los siglos XVI y XVII (II): Japón lugar de evangelización*. Cauriencia Yol. V. Universidad de Salamanca, 2010. 51.

ütközettel a majd másfél évszázadon keresztül tartó polgárháborúk kora¹⁴⁴ örökre a múltba veszett.

A történesek kiváló spanyol kommentátora Antonio de Morga Sánchez Gary (1559–1636) spanyol ügyvéd és gyarmati tisztviselő. Élete folyamán tevékenykedett Új-Spanyolországban, Peruban és a Fülöp-szigeteken. 1593-ban érkezett Manilába, s csak tíz év elteltével, 1603-ban hagyta el végleg a térséget. Visszatért Új-Spanyolországba. 1609-ben könyvet publikált *Sucesos de las Islas Filipinas (A Fülöp-szigeteken történt események)* címmel, amely az egyik legfontosabb mű a spanyolok korai gyarmatosításáról a Fülöp-szigeteken. E mű számos hasznos információval bír Japánról és a szigetországban zajló 17. század eleji eseményekről:

Ez után következett, hogy a Taikó-Szama megbetegedett Miakóban egy súlyos kórtól, amibe bele is halt, de maradt még lehetősége intézkedni a végakaratára felől és az ország kormányzásáról, arról, hogy a birodalom fennmaradjon az egyetlen fiának személye által, aki ekkor tízéves volt. (...)

Összegyűlve mindkét sereg (a „négy öreg” hadserege és Iejaszu hadai) hatalmas csatában csapott össze a hatalomért; (...) amelyeknek a kimenetele kérdéses volt, egészen addig, mígnem a „öreges” és a Jejaszundo¹⁴⁵ rengeteg embere megütöközött a mezőn. Azonnal érződött [Iejaszu] előnye, amely végül győzelemre segítette, halált bocsátva megannyi közemberre és nemesre. Azok, akik túléltek [a csatát] (nagyon kevésnek sikerült csak elszöknie), mind Iejaszu kezére jutottak, köztük a „négy öreg” is.¹⁴⁶

ANTONIO DE MORGA: LEVÉL III. FÜLÖPNEK

Azok közül a hajók közül, amelyek ebben az évben indultak a szigetekről Új-Spanyolországba, a zászlóshajó és még egy másik 4 hónapnyi viharos hajózás után futottak be ezekre a szigetekre; az áru, amit szállítottak, megsérült ennek a birodalomnak a veszteségére és szomorúságára. A zászlóshajó parancsnoka, Don Lope de Ulloa, a Conde de Monterrey rokona tapasztalt, bá-

¹⁴⁴ Momojama-korszak.

¹⁴⁵ Tokugava Iejaszu.

¹⁴⁶ Icsikava, Shinicsi: *Los galeones de Manila y los gobernantes japoneses del Siglo XVII*. 5.6. http://www.waseda.jp/prj-med_inst/bulletin/bull102/02_04ich.pdf (utolsó letöltés ideje: 2012. 05. 01)